

საქართველო და გლობალური ინოვაციის ინდექსი 2020

ეკა ლეჟავა

სტუ-ს დოქტორანტი

GEORGIA AND THE GLOBAL INNOVATION INDEX 2020

Eka Lezhava
Doctorant of GTU

RESUME

Innovation is considered to be the real driving force of economic growth in recent centuries. The results of the innovation can be discussed at the macro and micro level: Economic growth, prosperity, increased well-being, communication and educational accessibility, reduced sickness, poverty and hunger, environmental sustainability, competitive advantage, maximum investment attraction, increased productivity, positive impact on company culture.

Therefore, a clear idea was gathered about the existing innovation processes in Georgia, with the Global Innovation Index (GII), which considers the world economy according to their innovative capabilities. Georgia ranked 63rd in the Global Innovation Index 2020, 15 places behind the position of 2019, when Georgia was now 48th among the top 50 countries in the history of the index.

შესავალი

ინოვაცია ბოლო საუკუნეების ეკონომიკური ზრდის რეალურ მამოძრავებელ ძალად ითვლება. ინოვაციის შედეგები შეიძლება განვიხილოთ მაკრო და მიკრო დონეზე: ეკონომიკური ზრდა, კეთილდღეობის ამაღლება, კომუნიკაციისა და განათლების ხელმისაწვდომობა, ავადმყოფობის, სიღარიბის და შიმშილის შემცირება და გარემოს მდგრადობა, კონკურენტული უპირატესობა, ინვესტიციების მაქსიმალური მოზიდვა და მოგების მიღება, გაზრდილი პროდუქტიულობა, პოზიტიური გავლენა კომპანიის კულტურაზე და ა.შ.

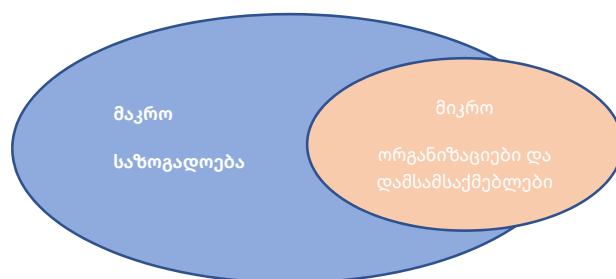
იმისათვის, რომ ნათელი წარმოდგენა შეგვექმნეს საქართველოში არსებულ ინოვაციურ პროცესებზე განვიხილოთ **გლობალური ინოვაციის ინდექსი (GII)**, რომელიც აჯგუფებს მსოფლიო ეკონომიკას მათი ინოვაციური შესაძლებლობების მიხედვით. საქართველომ 2020 წლის ინოვაციის გლობალური ინდექსის მაჩვენებელით 63-ე ადგილი დაიკავა, რაც 15 საფეხურით ჩამორჩება 2019 წლის პოზიციას, როდესაც საქართველო ინდექსის ისტორიაში პირველად ტოპ 50 ქვეყანას შორის იყო 48-ე.

ინოვაცია ბოლო საუკუნეების ეკონომიკური ზრდის რეალურ მამოძრავებელ ძალად ითვლება. ინოვაციამ შეიძლება გადამწყვეტი როლი შეასრულოს სოციალურ-ეკონომიკური მიზნების მიღწევაში.

ენდოგენური ზრდის მოდელებმა აჩვენა ინოვ-

აციებისა და R&D-ის (კვლევა და განვითარება) მნიშვნელოვანი როლი გრძელვადიან ეკონომიკურ ზრდაში. რ. ნელსონი (1993), აღნიშნავს, რომ „გრძელვადიან პერსპექტივაში ცხოვრების დონის ამაღლება მხოლოდ ინოვაციებით შეიძლება“. ქვეყნები, რომლებსაც შეუძლიათ ტექნოლოგიური მიღწევების გამოგონება, ინოვაცია და სწრაფად ათვისება, განვითარების მაღალი ტემპით გამოირჩევიან. ასე რომ საქართველოს ეკონომიკური განვითარების პრიორიტეტულ მიმართულებად ასევე შეგვიძლია განვიხილოთ განვითარების ინოვაციური გზა.

ინოვაციის შედეგები შეიძლება განვიხილოთ მაკრო და მიკრო დონეზე¹ (იხ.ნახაზი 1).



ნახაზი 1 ინოვაციის მაკრო და მიკრო პერსპექტივა

მაკრო პერსპექტივა - ინოვაციის როლი ჩვენს საზოგადოებაში.

ბოლო ათწლეულების განმავლობაში ინოვაცია გახდა მნიშვნელოვანი გზა მძიმე სოციალურ რისკებთან და საფრთხეებთან საბრძოლველად. ინოვაცია პასუხისმგებელია საზოგადოებრივი პრობლემების მოგვარებაზე მდგრადი და ეფექტური გზით, როგორც წესი, ახალი ტექნოლოგიით. ეს ახალი ტექნოლოგიები, პროდუქტები და მომსახურება ერთდროულად აკმაყოფილებს სოციალურ მოთხოვნილებას და განაპირობებს გაუმჯობესებულ შესაძლებლობებს, აქტივებისა და რესურსების ეფექტურად გამოყენებას. იმისათვის, რომ შესაძლებელი იყოს ამ სახის საზოგადოებრივი პრობლემების გადაჭრა მნიშვნელოვანია კერძო, საჯარო და არაკომერციული სექტორების ერთდროული ჩართულობა.

ინოვაციის ფუნდამენტური შედეგები.

ზოგადად, ინოვაციის შედეგი ყოველთვის უნდა იყოს გაუმჯობესება. საზოგადოების თვალსაზრისით, ინოვაციის ფუნდამენტური შედეგები არის: ეკონომიკური ზრდა, კეთილდღეობის ამაღლება, კომუნიკაციისა და განათლების ხელმისაწვდომობა, ავადმყოფობის, სიღარიბის და შიმშილის შემცირება და გარემოს მდგრადობა.

1 <https://www.viima.com/blog/importance-of-innovation#why-we-need-innovation>

მიკრო პერსპექტივა - ინოვაციის მნიშვნელობა ორგანიზაციისთვის.

მნიშვნელოვანია ინოვაციები ორგანიზაციებისა და ბიზნესისთვის. ზოგადად, ძნელია ისეთი ინდუსტრიების იდენტიფიცირება, სადაც ინოვაცია არ იქნებოდა მნიშვნელოვანი. მიუხედავად იმისა, რომ ინდუსტრიები მეტ-ნაკლებად არიან ინოვაციაზე დამოკიდებული, ინოვაციის და გაუმჯობესების შესაძლებლობას ყველა განიხილავს.

ინოვაციის შედეგები ორგანიზაციებისთვის შეიძლება იყოს: კონკურენტული უპირატესობა, ინვესტიციების მაქსიმალური მოზიდვა და მოგების მიღება, გაზრდილი პროდუქტიულობა, პოზიტიური გავლენა კომპანიის კულტურაზე (ინოვაციური პრაქტიკა ხელს შეუწყობს უწყვეტი სწავლის, ზრდისა და პიროვნული განვითარების კულტურის ჩამოყალიბებას).

ზოგადად რომ ვთქვათ, ინოვაციის მთავარი მიზანი ადამიანების ცხოვრების გაუმჯობესებაა. რაც შეეხება ბიზნესის მართვას, ინოვაცია ნებისმიერი სახის წინსვლის გასაღებია.¹

განვითარებად ქვეყნებში ინოვაციური კლიმატი გარკვეულ პრობლემებთან არის დაკავშირებული, ახასიათებს ბიზნესის მართვისა და განვითარების ხელისშემშლელი პირობები, დაბალი განათლების დონე და ნაკლებად მონესრიგებული ინფრასტრუქტურა.

ტურა. ყოველივე ეს კი დღის წესრიგში აყენებს აღნიშნულ ქვეყნებში, ისევე როგორც საქართველოში, ინოვაციების პოპულარიზაციის პროცესის გააქტიურებას. ეს უკანასკნელი უნდა იქნას გაგებული, როგორც ტექნოლოგიებისა და მასთან დაკავშირებული პრაქტიკის დიფუზია. აქედან გამომდინარე, საქართველოში, ინოვაციების, განსაკუთრებით, ტექნოლოგიური ინოვაციების პოპულარიზაცია გახდა მოდური საგანი ბოლო წლების განმავლობაში.²

იმისათვის, რომ ნათელი წარმოდგენა შეგვექმნეს საქართველოში არსებულ ინოვაციურ პროცესებზე განვიხილოთ **გლობალური ინოვაციის ინდექსი (GII)**, რომელიც აჯგუფებს მსოფლიო ეკონომიკას მათი ინოვაციური შესაძლებლობების მიხედვით. **გლობალური ინოვაციის ინდექსი არის** მთავარი ინფორმაციის წყარო ეკონომიკის ინოვაციური მაჩვენებლის გასაზომად. 2020 წელს მე-13 გამოცემა მომზადდა კორნელის უნივერსიტეტის, ბიზნეს სკოლა INSEAD-ისა და ინტელექტუალური საკუთრების მსოფლიო ორგანიზაციის (WIPO) მხარდაჭერით. ინდექსი აფასებს 131 ქვეყანას (2020 წლის მონაცემებით) და იგი მოიცავს 80 ინდიკატორს, რომელიც დაჯგუფებულია 7 კომპონენტის მიხედვით (იხ. ნახაზი 2) და იზომება ინოვაციური დანახარჯებისა (inputs) და შედეგების (outputs) მიხედვით.

წარმოდგენილი კომპონენტების შესწავლის შე-

1 <https://www.viima.com/blog/importance-of-innovation>

2 https://web.worldbank.org/archive/website01537/WEB/IMAGES/0_3097AU.PDF

ინსტიტუტები

• პოლიტიკური გარემო, მარეგულირებელი გარემო, ბიზნეს გარემო;

ადამიანური კაპიტალი და კვლევები

• განათლება, კვლევა და განვითარება;

ინფრასტრუქტურა

• ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები (ICT), ზოგადი ინფრასტრუქტურა, ეკოლოგიური მდგრადობა;

საბაზრო გარემო

• საკრედიტო გარემო, ინვესტიციები, ვაჭრობა, კონკურენცია და ბაზრის მასშტაბი;

ბიზნესის განვითარების დონე

• დასაქმებულთა ცოდნის დონე, ინოვაციისათვის საჭირო კავშირების არსებობა, ცოდნის მიღების შესაძლებლობა;

ცოდნა და ტექნოლოგიები

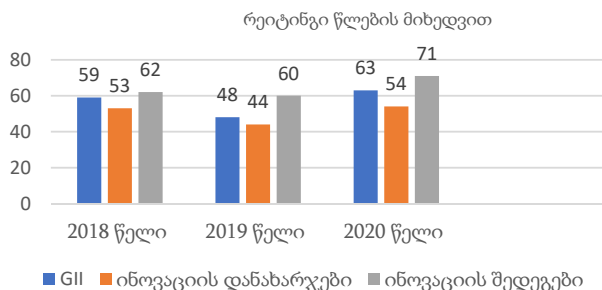
• ცოდნის შექმნა, ცოდნის გავლენა ინოვაციების შექმნის პროცესში, ცოდნის გავრცელება;

შემოქმედებითობა

• არამატერიალური აქტივები, შემოქმედებითი პროდუქტი და მომსახურება, ელექტრონული შემოქმედებითობა.

ნახაზი 2. გლობალური ინოვაციების ინდექსის შეფასების კატეგორიები

დეგად საქართველომ 2020 წლის ინოვაციის გლობალური ინდექსის მაჩვენებელით 63-ე ადგილი დაიკავა, რაც 15 საფეხურით ჩამორჩება 2019 წლის პოზიციას, როდესაც საქართველო ინდექსის ისტორიაში პირველად ტოპ 50 ქვეყანას შორის იყო 48-ე (იხ. ნახაზი 3).



ნახაზი 3. გლობალური ინოვაციების ინდექსი

გლობალური ინოვაციების ინდექსის შეფასებისას ქვეყნები იყოფა ეკონომიკის შემოსავლების მიხედვით 4 ძირითად ჯგუფად:

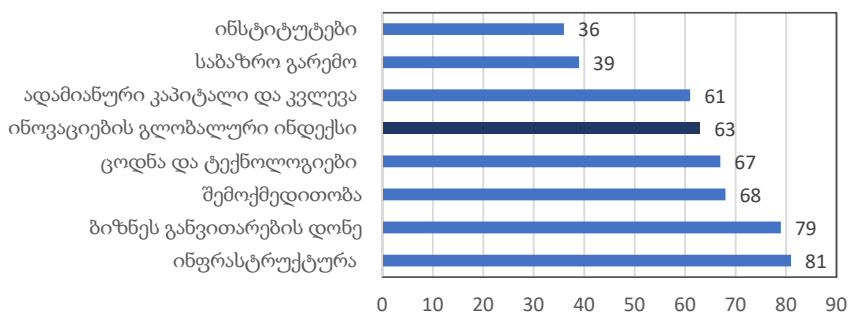
1. მაღალი შემოსავლის მქონე ეკონომიკა (აერთიანებს 49 ქვეყანას);
2. ზედა საშუალო შემოსავლის მქონე ეკონომიკა (37);
3. ქვედა საშუალო შემოსავლის მქონე ეკონომიკა (29);
4. დაბალი შემოსავლის მქონე ეკონომიკა (16).

საქართველო ზედა საშუალო შემოსავლის მქონე ეკონომიკის ჯგუფში XVII ადგილს იკავებს, 37 ქვეყანას შორის. ამ თვალსაზრისით საქართველომ მაღალი შედეგები აჩვენა 7-იდან 3 კატეგორიაში, კერძოდ ინსტიტუტები, ადამიანური კაპიტალი და საბაზრო გარემო შეფასდა ზედა-საშუალო შემოსავლის ქვეყნების საშუალო მაჩვენებელზე მაღალი ქულებით. თუმცა საქართველომ დანარჩენ 4 კატეგორიაში, ინფრასტრუქტურა, ბიზნეს განვითარების დონე, ცოდნა და ტექნოლოგიები და შემოქმედებითობა, საშუალოზე დაბალი შეფასება მიიღო (იხ. ნახაზი 4).

რაც შეეხება რეგიონულ ჭრილს, საქართველო მიკუთვნებულია **დასავლეთ აზიისა და ჩრდილოეთ აფრიკის ჯგუფს**, ისეთი ქვეყნებთან ერთად როგორცაა ისრაელი, არაბთა გაერთიანებული საამიროები, სომხეთი, ტუნისი და ა.შ. რეგიონულ ასპარეზზე საქართველო იკავებს 6-ე ადგილს 19 ქვეყნიდან (იხ. ნახაზი 5).

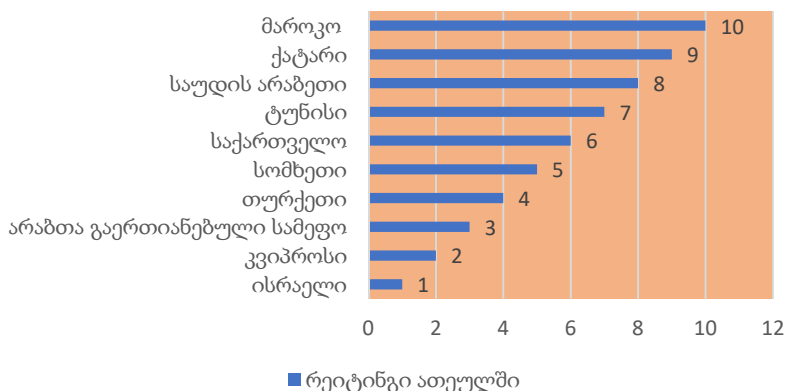
ყოველივე ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე შეგვიძლია აღვნიშნოთ, რომ მიუხედავად არსებული დადებითი ტენდენციებისა საქართველოს გლობალური ინოვაციის ინდექსის კონკრეტული ინდიკატორების განხილვისას, საჭიროა აქტიურად ვიფიქროთ ინოვაციურ მიდგომებზე, რომლებიც ადაპტირებული იქნება ჩვენი ქვეყნის საჭიროებებსა და შესაძლებლობებზე. საჭიროა უფრო მეტი მუშაობა ეროვნული ეკონომიკისა და პოლიტიკის თავისებურებების მიხედვით. განვითარების პრო-

რეიტინგი კატეგორიების მიხედვით



ნახაზი 4. საქართველოს რეიტინგი კატეგორიების მიხედვით

დასავლეთ აზიისა და ჩრდილოეთ აფრიკის ჯგუფში საქართველო



ნახაზი 5. დასავლეთ აზიისა და ჩრდილოეთ აფრიკის ჯგუფში საქართველო

ცესი მოითხოვს უფრო მეტ ცოდნასა და სამეწარმეო სულისკვეთებას გამკაცრებული გლობალური კონკურენციის გარემოში. შესაძლებლობები კი წარმოიშობა ახალი ტექნოლოგიების მიერ შემოთავაზებული ტრადიციული საქმიანობის მოდერნიზაციის შედეგად.

პირველ რიგში მნიშვნელოვანია დახმარების აუცილებელი პაკეტის უზრუნველყოფა - ტექნიკური, ფინანსური, კომერციული, იურიდიული და ა.შ. - მოქნილი, ავტონომიური სააგენტოებით, რომლებიც თავიანთი მხარდაჭერითა და საქმიანობით ადაპტირებას მოახდენენ სხვადასხვა ტიპის დაინტერესებულ სანარმოებთან. მეწარმეებისა და ადგილობრივი თემების დახმარება, უპირველეს ყოვ-

ლისა, გათვალისწინებული უნდა იყოს შესაბამისი საგრანტო ფორმებით, ადგილობრივი რესურსების მობილიზაციისა და საკუთრების ხელშესაწყობად. უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ქვეყნის სპეციფიკის გათვალისწინებას, არა მხოლოდ განვითარების დონის, ზომისა და სპეციალიზაციის მხრივ, არამედ ადმინისტრაციული და კულტურული ტრადიციების თვალსაზრისით. გლობალურ დონეზე, ძირითადი საკითხების განხილვა უნდა მოხდეს შესაბამისი ნახალისებებით და რეგულაციებით.

კონკრეტული ინდიკატორების მაჩვენებლების შეფასებით ინდექსი გვაძლევს შესაძლებლობას გავაანალიზოთ საქართველოს ძლიერი და სუსტი მხარეები ინოვაციური განვითარების მხრივ (იხ. ცხრილი 1).

ძლიერი მხარე		სუსტი მხარე	
რეიტ.	ინდიკატორი	რეიტ.	ინდიკატორი
2	ბიზნესის დაწყების სიმარტივე	113	კლასტერული განვითარების დონე
4	მასწავლებელთა და მოსწავლეთა თანაფარდობა	111	ლოჯისტიკური შესაძლებლობები
6	სატარიფო განაკვეთები	104	უნივერსიტეტებსა და კერძო სექტორს შორის კვლევითი თანამშრომლობა
7	უმცირესობათა ინვესტიციების დაცვის მექანიზმები	101	ინფორმაციული ტექნოლოგიები და ორგანიზაციული მოდელების შემუშავება
7	მშპ-ს ზრდის მაჩვენებელი ერთ დასაქმებულზე	93	ინტელექტუალური პროდუქტები
10	პირდაპირი საგარეო ინვესტიციები	92	ბიზნესების მიერ დაფინანსებული კვლევა და განვითარება (R&D)
11	ახალი ბიზნესები	90	მაღალ ტექნოლოგიური წარმოება
14	სესხის აღების სიმარტივე	77	უნივერსიტეტების რეიტინგი
16	ზედმეტი მუშახელის დათხოვნის სიმარტივე	70	PISA რეიტინგი კითხვაში, მათემატიკაში და საბუნებისმეტყველო საგნებში
18	მთლიანი კაპიტალის ფორმირება	42	გლობალური R&D კომპანიები

ცხრილი 1. ძლიერი და სუსტი მხარეები

გამოყენებული მასალები :

1. https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/
2. https://idfi.ge/ge/global_innovation_index_2018_georgia
3. https://idfi.ge/ge/georgia_in_the_global_innovation_index
4. <http://www.innovationpolicyplatform.org/www.innovationpolicyplatform.org/content/georgia/index.html>
5. Global Innovation Index 2020 13 TH Edition, Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, and Sacha Wunsch-Vincent Editors
6. <https://www.viima.com/blog/importance-of-innovation#why-we-need-innovation>
7. <https://www.viima.com/blog/importance-of-innovation>
8. https://web.worldbank.org/archive/website01537/WEB/IMAGES/0_3097AU.PDF